

Cash flow ratios in financial statements: an application for stone and land based industry sector

Finansal tablolar analizinde nakit akış rasyoları: taş ve toprağa dayalı sanayi sektöründe bir uygulama

Furkan Yıldırım *, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 07000, Türkiye
Burcu Ilgaz Yıldırım, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 07000, Türkiye
Serap Alkaya, Turizm Fakültesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 20000, Türkiye

Suggested Citation:

Yıldırım, F., Ilgaz Yıldırım, B., & Alkaya, S. (2016). Cash flow ratios in financial statements: an application for stone and land based industry sector, *International Journal of Innovative Research in Education*. <http://sproc.org/ojs/index.php/IJIRE>, 3(1), 10-18

Gönderim 20 Ocak 2016; Düzeltme 15 Şubat 2016; Kabul edilen 07 Mart 2016.

Seçim ve hakem süreci sorumlusu Doç. Dr. Zehra Ozcinar, Atatürk Öğretmen Akademisi, Kıbrıs

©2016 SciencePark Research, Organization & Counseling. All rights reserved.

Abstract

International Financial Reporting Standards (UFRS) has made publishing cash flow statement mandatory, along with balance and income statement. In Turkey, Turkey Accounting Standards Board has published TMS 7 that is compatible with UFRS. TMS 7 requires that cash flow statement be documented in an action-based format. There are some studies discussing the effectiveness of action based cash flow statements for the use of analysis. Cash flow ratios have been used more frequently in financial performance assessment after UFRS made cash flow statement publishing mandatory. Cash flow ratio analysis requires the cash flow ratios to be calculated and interpreted. After the analysis, the action results of the company is assessed based on financial performance. In this study, the cash flow ratio analysis of stocks of stone and land based industrial companies on ISE between 2012 and 2014. The purpose of this study is to assess the various dimensions of the companies performances using cash flow ratios.

Keywords: Cash flow, ratios, financial analysis, finance.

Abstract

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS), işletmenin bilanço ve gelir tablosunun yanında nakit akış tablosu'nun da yayınlanmasını zorunlu hale getirmiştir. Türkiye'de ise Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, UFRS' e uyumlu TMS 7' i

* ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: **Furkan Yıldırım**, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 07000, Türkiye
E-mail address: furkanyildirim@akdeniz.edu.tr / Tel.: +90-0242-443-2067

yayınlanmıştır. TMS 7, nakit akış tablosunun faaliyet bazında sınıflandırılmış format ile düzenlenmesi gerektiğini söylemektedir. Faaliyet bazında hazırlanan nakit akış tablosunun analistler tarafından daha etkin kullanılabilceğini ortaya koyan çalışmalar mevcuttur. UFRS' nin nakit akım tablolarının yayınlanmasını zorunlu hale getirmesinden sonra nakit akış rasyolarının finansal performans ölçümünde kullanılması yaygınlaşmaya başlamıştır. Nakit akış rasyo analizi, nakit akış rasyolarının hesaplanmasını ve yorumlanmasını gerektirir. Analiz sonucunda işletmenin faaliyet sonuçları finansal performans bakımından ölçülmektedir. Bu çalışmada, hisse senetleri BIST'de işlem gören taş ve toprağa dayalı sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin 2012-2014 yılları arası nakit akış rasyo analizleri yapılmıştır. Uygulamanın amacı, işletmelerin performanslarını nakit akış rasyolarını kullanarak değişik boyutlardan değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Nakit akışı; rasyo; finansal analiz; finans

1. Giriş

Nakit akışı, işletmenin nakit girişleri ve nakit çıkışlarıdır. Başka bir ifadeyle, işletmenin nakit kaynakları ve nakit kullanımlarıdır. İşletmenin nakit akışlarıyla ilgili bilgileri nakit akış tablosu ile gösterilmektedir. Nakit akış tablosu, işletmenin bir dönemde nerelerden nakit kaynağı sağladığını ve bunları nerelerde kullandığını göstermektedir. Bu tablo yardımıyla işletmenin, dönem içerisinde nakit değerlerinde oluşan artış ve azalışları nedenleri ile birlikte görülmesi olanaklı hale gelmiştir. Türkiye Muhasebe Standartlarına göre nakit akış tablosu, faaliyetlere göre sınıflandırılmış bir biçimde sunulmaktadır. Buna göre döneme ilişkin nakit akışları işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine dayalı bir biçimde raporlanmaktadır. Nakit akış tablosunun faaliyet bazında sınıflandırılmasının amacı, faaliyetlerin işletmenin finansal durumuna ve nakit akışlarına olan etkisini ortaya çıkarmaktır. Nakit akış tablosundan en fazla yararlanacak grup işletme yöneticileridir. Bu tablo yöneticilere, işletmenin nakit yaratma yeteneğini ölçerek başka işletmelere karşılaştırma yapmasını sağlamaktadır. Bu durum yöneticilere işletmenin nakit yapısını tahmin ederek işletmenin dengeli bir nakit yönetimi oluşturmasını sağlamaktadır. Sağlıklı bir nakit yönetimi, işletmenin likidite riskini kontrol etmesi ve karlılığını maksimize etmesi için önemlidir. İşletmenin nakit yaratma yeteneğinin ölçülmesi için nakit akış rasyolarından yararlanılmaktadır. Bu oranlar işletmenin finansal performansının ölçülmesinde en etkili araçlardır. Nakit akış rasyolarının hesaplanabilmesi için işletmenin bilanço, gelir tablosu ve nakit akım tablosundan yararlanır. Özellikle işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit bir çok nakit akış rasyosunun içerisinde yer almaktadır. Nakit akış rasyoları yatırımcılar ve kredi veren kurumlar için de önemlidir. Kredi veren kurumlar işletmenin faaliyetlerinden yeteri kadar nakit yaratıp yaratmadığını nakit akış rasyolarıyla tespit edebilmektedir. Başka bir ifadeyle işletmeye kredi vermekle aldığı riski ölçmektedir. Yatırımcılar için önemi ise işletmenin kar payı ödeme yeteneğinin ölçülmesini sağlamaktadır. Ayrıca işletmeler kar payı politikalarını nakit kaynaklarına göre belirlemektedirler. Yatırımcıların tatmini ve işletmenin sürekliliği işletmenin nakit yaratma kabiliyetine bağlıdır. Bu çalışmanın amacı, finansal analiz sürecinde nakit akış rasyolarının işletme performansının değişik boyutlarının değerlendirilmesindeki rolü ve önemini ortaya konmasıdır. Ayrıca çalışmada nakit akış tablosunun düzenlenmesinde uyulacak esaslar ve ulusal düzenlemeler incelenmiştir.

Nakit akım tablosu, belli bir hesap dönemi içinde işletmenin nakit mevcudunda artış ve azalışları nedenleri ile göstererek diğer mali tabloları tamamlar (Akgüç, 2005). İşletmenin finansman yapısının dengeli ve sağlıklı olabilmesi için kısa vadeli yabancı kaynaklarının dönen varlıklarıyla karşılanabiliyor olması gerekir. Nakit dönen varlıklar içerisinde likiditesi en yüksek unsur olduğundan sağlıklı bir finansal yönetim nakit akımının kontrol edilmesine bağlıdır. Nakit akış tablolarının düzenlenmesinde başlıca iki yöntem söz konusudur. Bu yöntemler, direkt (brüt) yöntem ve endirekt (net kâr) yöntemidir. Direkt yöntem nakit girdilerini ve çıktılarını ayrı kategorilerde göstermektedir. Faaliyetlerden sağlanan nakit girişleri ile nakit çıkışlarını gösterir (Broome, 2004). Endirekt yöntem, net kâr ile faaliyetlerden elde edilen nakit akışları arasındaki farklılığı gösterir (Brahmasrene vd., 2004).

Finansal tablolar analizinde kullanılan en yaygın yöntemlerden birisi rasyo analiz tekniğidir. Bu analiz tekniğinde, finansal tablolardaki kalemler arasındaki anlamlı ilişkiler, birbirinin yüzdesi veya birkaç katı olarak belirtilmektedir. Hesap veya hesap grupları arasında matematiksel ilişkiler kurulmak suretiyle, işletmenin; ekonomik ve mali yapısı ile kârlılık, çalışma durumu hakkında bir yargıya ulaşılmaya çalışılmaktadır. Başka bir anlatımla oran, iki kalem arasındaki ilişkinin basit matematiksel ifadesidir (Akdoğan ve Tenker, 2007).

Aralarında ilişki kurulan kalemler sadece bilançodan ve gelir tablosundan seçileceği gibi, biri bilançodan diğeri gelir tablosundan da alınabilir. Burada yapılacak şey kalemlerin aynı yıldaki tutarlarını birbirine oranlamaktır. Bulunan sonuçlar kalemler arasındaki ilişkinin sonuçlarını göstermez; analiz yapacak olanın sonucun işletmenin mali durumunu ve faaliyet sonuçları bakımından yorumlayıp, gelecek için ne ifade ettiğini kestirmesi gerekir (Çömlekçi, 1990). İşletme içinde hesaplanan oranların, işletmenin geçmiş dönemlerinde hesaplanan oranlarla veya işletmenin içinde bulunduğu endüstri kolu için geliştirilen oranlarla karşılaştırılması ve değerlendirilmesi gerekir (Gökçen, 2004).

Rasyo analizi, işletmenin geçmiş ve bugünkü durumunu değerlendirmenin yanında, denetim fonksiyonu ve planlama işlevini yerine getirmede işletme ortaklarının, işletmeye yatırım yapmak isteyen tasarruf sahiplerinin, finansman kurumlarının ve finans yöneticilerinin kullandığı temel araçlardandır. Bu yaklaşım içerisinde ele alındığında rasyoların, işletme faaliyetlerinin açık ve hızlı bir biçimde analizine olanak sağlayan anahtarlar olduğu söylenebilir (Ataman ve Hacırüstemoğlu, 1999). Yöneticilere geleceğe yönelik yönetim ve yatırım kararlarını almalarında, kredi veren kuruluşlara işletmenin kredi değerliliğini belirlemelerinde, yatırımcılara işletme ile ilgili yatırım tercihlerini değerlendirmelerinde yardımcı olur (Akal, 1998). Bu açıdan bakıldığında kredi kurumları ve finans yöneticileri, işletmenin bazı önemli istatistiklerinin genel bir görünümünü elde etmek istediğinde rasyo analizini kullanır. Yetkililer zaman içinde bu ölçütleri izleyerek işletmenin performansından önemli trendleri yakalayabilir (Kolb ve Rodriguez, 1996).

Nakit akış rasyolarının finansal performans ölçümünde kullanılması, A.B.D Finansal Muhasebe Standartları Kurulu'nun (FASB) nakit akım tablolarını zorunlu hale getirmesinden sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. İşletme faaliyetleri üretim, mal ve hizmetin satın alınıp veya satılması gibi işletmenin temel faaliyetlerini içerdiği için odak noktası olmuştur (Giacomino ve Mielke, 1993). Bir çok araştırmacının önerisine göre nakit akış bilgilerinin kullanışlı olabilmesi için, ekonomik bilgiler, firmanın iç büyüme oranı ve diğer kaynaklar birlikte ele alınması gerekir (Kochanek ve Norgaard, 1988).

2. Yöntem

Bu araştırmanın amacı, işletmelerin finansal performanslarını rasyolar yardımıyla ortaya çıkarmaktır. Özellikle finansal analiz sürecinde göreceli olarak daha az kullanılan nakit akış rasyolarının işletme performansının değişik boyutlarının değerlendirilmesinde ki rolü ve önemini ortaya konması amaçlanmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Borsa İstanbul'a (BIST) kote olmuş, taş ve toprağa dayalı sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin araştırmaya ilişkin verileri derlenerek düzenlenmiştir. Bu veriler derlenirken ilgili işletmelerin 2012-2014 yılları arasındaki nakit akış tabloları, gelir tabloları ve bilanço kalem değerlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın kapsamı, BIST'de işlem gören taş ve toprağa dayalı sanayide faaliyet gösteren 26 şirketin verilerinden oluşmaktadır.

Araştırma işletmeyi yakından ilgilendiren başta işletme yöneticileri olmak üzere, işletmeye kredi verenler, ortaklar ve işletmeye yatırım yapacaklar açısından bir çok faydası bulunmaktadır. Araştırma ayrıca kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ilkesi çerçevesinde işletme ile ilgili tüm çevreler için hazırlanmıştır.

3. Bulgular

Nakit akış rasyolarının sağlıklı bir şekilde yorumlanabilmesi için taş ve toprağa dayalı sanayi sektöründeki ortalama sonuçlar ve geçmiş yıl rasyolarının sonuçları bulunmuştur. 2012-2014 yılları arasındaki nakit akış rasyolarının gelişimi incelenmiştir. Rasyolarının sınıflandırılması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Rasyoların Sınıflandırılması

Performans Rasyoları	
1	Satışlarda Nakit Yaratma Rasyosu = İFEEN / Net Satış Gelirleri
2	Varlıklarda Nakit Akış Rasyosu = İFEEN / Toplam Varlıklar
3	Faaliyet Nakit Akış Rasyosu = İFEEN / Cari Borçlar
4	Faaliyet Geliri Nakit Akış Rasyosu = İFEEN / Faaliyet Karı
Likidite ve Borç yönetimi rasyoları	
1	Toplam borçları karşılama rasyosu = İFEEN / Toplam Borçlar
2	Cari Borçlar Karşılama Rasyosu = İFEEN - Kar Payları
3	Ortaklar ve Kreditorler İçin Nakit Yaratma Rasyosu = İFEEN / Toplam Borçlar + Öz Sermaye
Varlık Yönetimi Rasyosu	
1	Amortisman Etkisi Rasyosu = Amortisman / İFEEN

3.1. Satışlardan Nakit Yaratma Rasyosu ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Sektör'de faaliyet gösteren işletmelerin bir dönemde faaliyetlerinden elde ettikleri nakit ile net satış gelirleri oranlanarak bulunmuştur. Bu oranın yüksek çıkması işletmelerin satışlarını nakde dönüştürme yeteneğinin yüksek olduğu anlamına gelir. Bu oran ne kadar yüksek ise işletme o kadar başarılıdır.

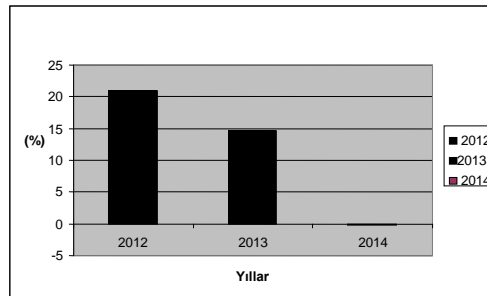
Tablo 2: Sektördeki İşletmelerin Satışlardan Nakit Yaratma Rasyosu Sonuçları

SATIŞLARDAN NAKİT YARATMA RASYOSU (%)	YILLAR		
	2012	2013	2014
FİRMALAR			
A	41,15	43,20	38,59
B	56,30	22,62	-0,62
C	31,51	27,16	23,71
Ç	12,77	19,26	7,50
D	-7,82	-8,10	-3,89
E	33,97	19,42	9,70
F	44,03	24,51	25,31
G	9,54	15,36	18,51
Ğ	0,97	2,40	0,95
H	25,98	26,87	13,20
I	39,52	27,78	11,60
J	-1,43	4,70	2,07
K	12,41	9,14	-259,99
L	-1,19	1,64	-1,22
M	10,36	-1,36	-25,65
N	34,42	6,95	10,77
O	-3,06	-19,38	-15,49
P	10,11	15,37	21,61
R	21,90	8,10	11,91
S	3,67	-3,40	4,47
Ş	16,58	18,31	6,51
T	56,86	36,70	25,45
U	28,82	30,88	14,05
V	19,21	19,69	21,24
Y	-12,48	4,34	2,20
Z	62,37	29,30	31,58
Sektör Ortalaması	21,01	14,67	-0,22

Tablo 3: Sektördeki İşletmelerin Satışlardan Nakit Yaratma Rasyosu Sonuçları

Piyasa Göstergesi	2012	2013	2014
Sektör Ortalamasının Altında Kalan İşletme Sayısı	14	11	5
Sektör Ortalamasının Üzerinde Olan İşletme Sayısı	12	15	21
Negatif İşletme Sayısı	5	4	6
Pozitif İşletme Sayısı	21	22	20

Tabloya bakıldığında 2012 yılında sektör ortalamasının altında kalan işletme sayısı 14'dür. Ortalamanın üzerinde olan işletme sayısı ise 12 olarak saptanmıştır. Bu durum 2012 yılında sektördeki işletmelerin satışlarının nakit yaratmada yetersiz kaldığını göstermektedir. 2013 yılında sektör ortalaması 14,67 seviyesine gerilemiştir. Ancak ortalamanın üzerinde olan işletme sayısı 15'e yükselir iken altında kalan işletme sayısı 11'e düşmüştür. İşletmelerin faaliyetlerinden elde ettikleri nakitte artış gözlenmektedir. 2014 yılında ise sektör trendi negatif eğilim göstermektedir. Ortalamanın üzerindeki işletme sayısı 21'e yükselmesine rağmen sektördeki bazı işletmelerin faaliyetlerinden elde ettikleri nakitte büyük düşüşler yaşanmıştır. 2012 yılında satışlarını nakde dönüştürme yeteneği en yüksek olan işletme Z işletmesidir. En düşük olan işletme ise Y işletmesidir. 2013 yılında ise A işletmesi en yüksek iken en düşük oran O işletmesine aittir. Sektörde 2014 yılında da A işletmesi en yüksek nakit yaratma yeteneğine sahipken, en düşük oran K işletmesine aittir. Sektörde 2012-2014 yılları arasında her yıl artış trendi gösteren işletmeler G, V ve P işletmeleridir.

Şekil 1: Sektörün Satışlardan Nakit Yaratma Rasyosu Ortalaması

Sektörün 2012-2014 yılları arasındaki satışlardan nakit yaratma rasyosu ortalaması %11,82 dir. 2012-2014 yıllarında sektör ortalaması birbirine yakın iken 2014 yılında negatif eğilim göstermiştir. İşletmeler uzun vadede faaliyetlerini sürdürmek istiyorlarsa işletme faaliyetlerinde pozitif nakit akımı yaratmak zorundadırlar.

3.2. Varlıklarda Nakit Akış Rasyosu ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Sektördeki işletmelerin faaliyetlerinden elde ettikleri nakit ile bilançolarında yer alan toplam varlıkları oranlanarak elde edilmiştir. Taş ve toprağa dayalı sanayi sektöründeki işletmelerin varlık yaratma yeteneği ölçülmüştür.

Tablo 4: Sektördeki İşletmelerin Varlıklarda Nakit Akış Rasyosu Sonuçları

FİRMALAR	VARLIKLARDA NAKİT AKIŞ RASYOSU (%)		
	2012	2013	2014
A	17,51	19,83	20,73
B	44,95	17,82	-0,38
C	19,60	16,17	16,82
Ç	7,06	13,30	4,84
D	-4,88	-5,12	-2,58
E	14,57	8,64	3,96
F	29,77	17,09	18,95
G	11,84	18,22	21,25
Ğ	1,88	4,92	1,77
H	8,91	9,96	5,42
I	19,10	14,11	6,52
J	-1,25	3,98	1,63
K	2,69	1,67	-23,20
L	-1,25	1,85	-0,89
M	8,11	-1,07	-18,52

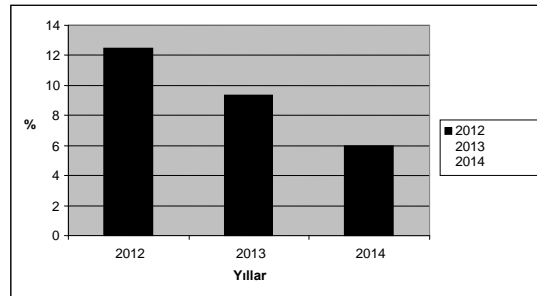
N	15,75	4,01	5,38
O	-3,40	-22,81	-16,95
P	11,39	19,83	29,29
R	13,76	4,62	5,83
S	4,76	-4,25	5,09
Ş	15,32	17,94	5,02
T	33,50	25,98	21,45
U	19,48	24,84	12,01
V	8,99	10,36	11,53
Y	-7,78	3,76	2,05
Z	34,70	17,76	20,22
Sektör Ortalaması	12,50	9,36	5,99

Tablo 5: Varlıklarda Nakit Akış Rasyosu Açısından Sektörel Durum

Piyasa Göstergesi	2012	2013	2014
Sektör Ortalamasının Altında Kalan İşletme Sayısı	14	12	16
Sektör Ortalamasının Üzerinde Olan İşletme Sayısı	12	14	10
Negatif İşletme Sayısı	5	4	6
Pozitif İşletme Sayısı	21	22	20

Tabloya bakıldığında sektör ortalaması 2012 yılı için %12,50'dir. Piyasa göstergelerine göre 2013 yılında sektördeki ortalamasının altında kalan işletme sayısı 14'dür. Ortalamasının üzerinde olan işletme sayısı ise 12'dir. 2014 yılında sektördeki işletmelerin varlık esasında nakit yaratma yeteneğinin düşük olduğunu göstermektedir. 2013 yılında sektör ortalaması %9,36'a düşmüştür. Ancak sektör ortalamasının üzerinde olan işletme sayısı 14'e yükselmiştir ve ortalamasının altında kalan işletme sayısı 12'e düşmüştür. 2014 yılında ise sektör ortalaması daha da gerileyerek %5,99'a düşmüştür. Ayrıca sektör ortalamasının altında kalan işletme sayısı 16'a yükselirken ortalamasının üzerinde olan işletme sayısı 10'a düşmüştür. Sektör ortalamasının düşüş trendi göstermesinin temel nedeni sektördeki bazı işletmelerin faaliyetlerinden elde ettikleri nakitte düşüşler yaşamalarıdır.

2012 yılında sektörde ortalaması en yüksek olan işletme B işletmesidir. En düşük olan işletme ise Y'dir. 2013 yılında ise en yüksek orana sahip işletme T'dir. En düşük orana sahip işletme O'dur. Sektörde 2014 yılında oranı en yüksek olan işletme P'dir ve en düşük orana sahip işletme K'dir. 2012-2014 yılları arasında oranları her yıl artış gösteren işletmeler, A, G, V ve P'dir.

Şekil 2: Sektörün Varlıklarda Nakit Akış Rasyosu Ortalaması

Sektördeki 2012-2014 yılları arasında genel ortalama %9,28'dir. Bu oran sektördeki işletmelerin varlıklarıyla nakit yaratma yeteneğinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Sektör düşüş trendi göstermektedir ve her yıl ortalama aynı düzeyde düşüşler yaşamaktadır.

3.3. Faaliyet Nakit Akış Rasyosu ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Sektördeki işletmelerin likiditesini ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Bir dönemde faaliyetlerden kazanılan nakit ile o dönemin cari borçları başka bir ifadeyle kısa vadeli borçları oranlanmıştır.

Tablo 6: Sektördeki İşletmelerin Faaliyet Nakit Akış Rasyosu Sonuçları

FAALİYET NAKİT AKIŞ RASYOSU	YILLAR		
	2012	2013	2014
FİRMALAR			
A	468,81	519,99	329,39
B	394,07	143,89	-3,45
C	200,56	132,44	98,82
Ç	30,68	56,88	17,20
D	-40,33	-48,30	-22,30
E	173,59	144,04	123,25
F	490,04	324,62	277,78
G	96,49	149,82	191,42
Ğ	5,69	17,86	5,08
H	59,19	58,37	24,79
I	133,76	106,90	25,51
J	-7,43	17,81	6,41
K	11,89	5,00	-216,62
L	-3,25	3,86	-1,62
M	18,47	-4,99	-76,98
N	151,01	35,46	47,92
O	-5,40	-38,31	-27,28
P	98,43	161,84	231,54
R	204,30	64,39	53,25
S	14,55	-13,35	15,37
Ş	69,21	84,97	12,85
T	433,40	363,62	240,09
U	157,76	227,03	90,93
V	57,47	90,62	116,21
Y	-13,88	6,77	3,36
Z	314,57	159,21	234,24
Sektör Ortalaması	135,14	106,55	69,12

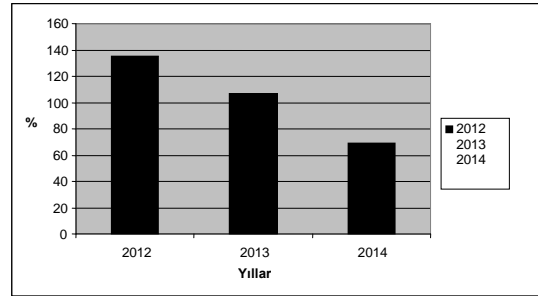
Tablo 7: Faaliyet Nakit Akış Rasyosu Açısından Sektörel Durum

Piyasa Göstergesi	2012	2013	2014
Sektör Ortalamasının Altında Kalan İşletme Sayısı	16	16	16
Sektör Ortalamasının Üzerinde Olan İşletme Sayısı	10	10	10
Negatif İşletme Sayısı	5	4	6
Pozitif İşletme Sayısı	21	22	20

Sektör ortalaması 2012 yılı için %135,14 seviyesindedir. Piyasa göstergesine göre sektördeki ortalamasının altında kalan işletme sayısı 16 iken ortalamasının üzerindeki işletme sayısı 10'dur. 2012 yılında sektördeki işletmeler cari borçlarının büyük bir kısmı kadar nakit yarattığı söylenebilir. 2013 yılında sektör ortalaması %106,55'e gerilemiştir. Ancak sektör ortalamasının üzerindeki işletme sayısında ve ortalamasının üzerindeki işletme sayısında bir değişiklik yoktur. 2014 yılında ise sektör ortalaması düşüşünü devam ettirerek %69,12 seviyesine gerilemiştir. Sektör ortalamasının üzerinde olan ve altında kalan işletme sayısında 2012-2013 yılına göre bir değişiklik olmamıştır. 2014 yılında sektördeki düşüşün nedeni, işletmelerin cari borçlarını arttırdığı düzeyde nakit yaratamadığından kaynaklanmaktadır.

2012 yılında sektörde ortalaması en yüksek olan işletme F olurken en düşük orana sahip işletme D'dir. 2013 yılında en yüksek orana sahip işletme A olurken, en düşük orana sahip işletme bir önceki yılda olduğu gibi D'dir.

2014 yılında oranı en yüksek olan işletme bir önceki yılda olduğu gibi A olurken, en düşük orana sahip işletme K'dir. 2012-2014 yılları arasında oranları her yıl artış gösteren işletmeler, G, V ve P'dir.

Şekil 3: Sektörün Faaliyet Nakit Akış Rasyosu Ortalaması

Sektördeki 2012-2013 yılları arasında genel ortalama %103,60 düzeyindedir. Bu oran genel olarak sektördeki işletmelerin cari borçlarının büyük bir kısmı kadar nakit yaratabildiğini göstermektedir. Ayrıca bu rasyo performans göstergesi olduğu için sektör performansının iyi olduğu söylenebilir.

4. Tartışma / Sonuç ve Öneriler

Nakit, işletmenin yaşamını sürdürebilmesi ve büyüebilmesi için gerekli olan en likid varlığıdır. İşletmede bir çok nedenden dolayı nakit girişleri ve çıkışları yaşanabilir. İşletmenin stok seviyesinin azalması, peşin olarak mal ve hizmet satışları, alacak tahsili, duran varlık satışları, sermaye artırımları işletmede nakit girişi sağlayacağı gibi stok seviyesinin yükselmesi, duran varlık alımları, hammadde ve malzeme alışları, kar payı ödemeleri nakit çıkışlarına neden olmaktadır. İşletmenin finansal yapısının sağlıklı olabilmesi için nakit akışlarının dengeli olması gerekir. Ayrıca işletmenin likidite riskini kontrol etmesi ve karlılığını maksimize etmesi için de bu önemlidir. Nakit akımlarıyla ilgili verilerin detaylı olarak gösterildiği nakit akım tablosunda, nakit akış bilgileri yöneticilere sunularak işletmenin geleceğe yönelik mali politikalarının belirlenmesine ve yatırım planlarının yapılmasına katkı sağlanmaktadır. Başka bir ifadeyle işletmenin yatırım ve finansman politikalarında yön göstericidir. Nakit akış tablosunun düzenlenmesi ile ilgili olarak Türkiye’de ki çalışmalara baktığımızda Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, Uluslararası Muhasebe Standartlarına uyumlu TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardını yayınlamıştır. TMS 7, Uluslararası Muhasebe Standardı içerisinde yer alan IAS 7 Nakit Akış Standardı paralelinde hazırlanmıştır. IAS 7 işletmelerin nakit akışlarının raporlanmasında direkt yada endirekt yöntemden birisinin tercih edilmesini önermektedir. Türkiye de halka açık işletmeler endirekt yöntemi (net kar) benimsemişlerdir. Önerilen, farklı formatlarda hazırlanmalarından dolayı kullanıcıların daha sağlıklı bilgi sahibi olabilmeleri için ikisinin de işletmeler tarafından hazırlanmasıdır.

İşletmenin bugünkü ve geleceğe yönelik yatırım kararlarında, nakit yönetiminde nakit akış analizi çok önemlidir. Nakit akış analizi, işletme performansının değerlendirilmesinde ölçüttür. Nakit akış analizinin doğru yorumlanabilmesi için sektördeki genel eğilimin bilinmesi ve işletmenin yıllık rasyo trendlerini incelemek gerekir.

Nakit akış analizi, işletmenin faaliyetlerinden elde ettiği nakit ile dış finansman kaynaklarına ihtiyaç duymadan faaliyetlerini sürdürebilmesi, borçlarını karşılayabilmesi, kar payı ödemelerini yapabilmesi ve yeni yatırım yapabilme kapasitesini gösterir. İşletmenin faaliyetlerinden elde ettiği nakit akışını yaratma yeteneği işletmenin yaşayabilmesi için çok önemlidir. Başka bir ifadeyle işletmenin faaliyetlerinden elde ettiği nakitin yetersiz kalması işletme için iflas tehlikesi oluşturur. İşletmenin finansman maliyetlerini düşürmesi açısından da nakit akış yaratma kapasitesi önemlidir. İşletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli ihtiyaçlarını içsel kaynaklarından karşılaması finansman maliyetlerini düşürür. İşletmenin rekabet avantajı elde etmesi varlıklarını sağlama yeteneğine bağlıdır. İşletmenin içsel kaynakları, borçlarını ve faaliyetlerinin devamı için gerekli olan varlıkları karşılayabilecek düzeyde olması gerekir.

Çalışmada hisse senetleri BIST’de işlem gören taş ve toprağa dayalı sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin 2012-2014 yılları arasındaki nakit akış verileri incelenmiş ve işletmelerin mali durumları hakkında sonuçlar çıkarılmıştır. Sektördeki işletmelerin genel olarak 2012 yılındaki nakit akış verileri 2013 ve 2014 yıllarındaki nakit akış verilerinden daha iyi gerçekleşmiştir. Bu sonuç, nakit akış analizi sonucu oluşan sektör ortalamalarından ortaya çıkarılmıştır.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektöründe ki işletmelerin 2012-2014 yılları arasında satışlarının nakit yaratmada yetersiz kaldığı sonucu ortaya çıkarılmıştır. Fakat sektördeki işletmeler genel olarak cari borçlarının büyük bir kısmı kadar nakit yaratabilmektedirler. Sektörün faaliyet nakit akış rasyosu ortalamasının yeterli seviyede olduğu sektör performansının iyi olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektöründeki bazı işletmelerin 2012-2014 yılları arasında işletme faaliyetlerinden negatif nakit akımı yarattığı gözlemlenmektedir. İşletmelerin uzun vadede faaliyetlerinin devamı için faaliyet nakit akışlarının pozitif olması gerekir. Sektörde faaliyetlerinden negatif nakit akımı sağlayan işletmeler, diğer kaynaklarından sağladığı nakit ile faaliyetlerini sürdürmesi çok zordur. Bir işletmenin yaşamını sürdürebilmesi faaliyetlerinden nakit yaratabilme kabiliyetine bağlıdır.

Kaynakça

- Akal, Z. (1998). *İşletmelerde performans ölçüm ve denetimi*. MPM.
- Akdoğan, N., & Tenker, N. (2007). *Finansal tablolar ve mali analiz teknikleri*. Gazi Kitabevi.
- Akgüç, Ö. (2005). *Mali tablolar analizi*. Arayış Basım ve Yayıncılık.
- Ataman, Ü., & Hacirüstemoğlu, R. (1999). *Yöneticiler için muhasebe ve finans bilgileri*. Türkmen Kitabevi.
- Broome, O. W. (2004). Statement of cash flows: time for change!. *Financial Analysts Journal*, 60(2), 16-22.
- Çömlekçi, F. (1990) Finansal Kararlarda Kullanılacak Bilginin Mali Analizle Üretilmesi, *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1-2.
- Giacomino, D. E., & Mielke, D. E. (1993). Cash flows: Another approach to ratio analysis. *Journal of Accountancy*, 175(3), 55.
- Gökçen, G. (2004). Enflasyonun mali tablolar analizine etkileri. *Mali Çözüm Dergisi*, (69), 14-25.
- Kochanek, R. F., & Norgaard, C. T. (1988). Analyzing the components of operating cash flow: The charter company. *Accounting Horizons*, 2(1), 58-66.
- Kolb, R. W., Rodriguez, R. J., Carlin, A. E., & Karacan, A. İ. (1996). *Finansal yönetim: yardımcı kitaplar: sorular-problemler ve çözümleri*. SPK.
- Brahmasrene, T., Strupeck, C. D., & Whitten, D. (2004). Examining preferences in cash flow statement format. *The CPA Journal*, 74(10), 58.